

В'ЯЧЕСЛАВ ЛИПІНСЬКИЙ – ВИДАТНИЙ ІДЕОЛОГ УКРАЇНСЬКОГО КОНСЕРВАТИЗМУ

Без власної держави нема й не може бути нації української.
(«Листи до братів хліборобів»)

**Віктор Волков, вчитель історії
Рівненського природничо-
математичного ліцею «Елітар»**

18 квітня 1882 року народився теоретик українського консерватизму В'ячеслав Липинський для якого творення національної української державності було змістом всього життя та найвищою політичною цінністю. Він жив у той час, коли ідеї розбудови української національної державності була на периферії політичних інтересів інтелігенції. Вихована на марксистських підручниках, сприйнявши народницьку та просвітницьку ідеології українська інтелігенція бачила в державі насамперед "машину придушення", продажну і всевладну бюрократію, що всіляко пригнічує народні маси. Політичним вектором часу було гасло "земля та воля".

Коли усі були федералістами та соціалістами, Липинський виступає як самостійник та монархіст. Його політичні ідеї та переконання суперечили духові часу, творили образ романтика-утопіста, політика-ізгоя, який захищає монархію. Тоді як "прогресисти" висловлювалися за демократію та республіку, він оживлює такі поняття, як лицарська честь і гідність, коли на слуху в усіх були доцільність і утилітаризм, коли скрізь точилися розмови про свободу і рівність, він обстоював ієрархічну структуру суспільства.

Він гостро переживав невідповідність свого світогляду з модними на той час ідеями політичного істеблішменту, "потоїбчність" і "не реалістичність" своїх ідеалів, ідентифікуючи себе із «Дон-Кіхотом» у політиці.

Обґрунтовуючи теоретичні питання державного устрою, Липинський виходить з універсальної передумови, яка ототожнює поняття нації та держави. Історія, вважає він, не знає бездержавних націй та не національних держав.

Будівництво держави не може бути працею лише одного політика, вона має опиратися на певну соціальну базу. Побудувати національну державу, вважає Липинський, можна тільки в тому разі, коли в суспільстві є соціальні сили, верстви, класи, що крєвно зацікавлені в її існуванні. До такого класу Липинський звертається у своїй головній політичній праці "Листи до братів-хліборобів" (1926 р.). "Земельний клас хліборобський, - пише він, - люди зв'язані органічно поміж собою однакою способом існування - єсть одинокою групою людей на Україні, яких будучина залежить від того, чи буде чи не буде Україна".

У «Листах до братів-хліборобів» він писав: «... Нація для нас - це всі мешканці даної Землі і всі громадяни даної держави, а не «пролетаріат», і не мова, віра, плем'я. Коли я пишу ... - «ми українські націоналісти» - це означає, що ми хочемо Української Держави, охоплюючи всі класи, мови, віри і племена Української Землі. Ви, українські соціалісти, ототожнюєте поняття нації з пролетаріатом і партією. Для вас -

не соціаліст - не є українцем. Ви - ж українські націоналісти, ототожнюєте поняття нації з мовою, вірою, племенем ... ».

«Таким чином, за Липинським, справжнім виразником нації повинен бути «політичний», а не «етнічний» українець, громадянин України, Української держави, - пише аналітик Ю. А. Федив. - Нація повинна народжуватися від держави, від єдності територіально-політичної, а не навпаки. Саме державність, єдність державно-творчих сил сприяють становленню нації, її єдності... У своїй державотворчій концепції Липинський дотримується ідеї українського монархізму. Містична сила, месіанське призначення, релігійний порив народу повинні бути спрямовані українським Гетьманом-монархом, який не повинен вибиратися народом, а отримувати владу в спадковість. Монарх повинен в першу чергу спиратися на активну меншість, аристократію. Саме вона, «а не пасивна («українська») більшість творить держави і нації». Він упевнений в тому, що кожен народ повинен пройти період монархії, абсолютизму і якраз відсутність в Україні абсолютної монархії не дозволила створити свою власну державність».

Хронічна легенева недуга загострилася; навесні 1931 року хворобою було вражене серце. 26 квітня 1931 року Липинського перевезли до санаторію «Вінервальд», де він помер 14 червня 1931 року. Похований на католицькому кладовищі у с. Затурцях на Волині. За радянської влади усі могили на польському цвинтарі, разом із могилою В'ячеслава Липинського, були втрачені в землю колгоспною технікою. Та у перші роки незалежності місцеві рухівці розчистили кладовище й встановили пам'ятник на символічній могилі В'ячеслава Липинського. Нині відремонтовано родинне обійстя Липинських, понівечене перебуванням тут колгоспної худоби. 2011 року, напередодні 20-річчя незалежності України, відреставрований та відкритий меморіальний музей В. Липинського.